

- подготовки специалистов, Российский Новый Университет, 2005. – 379 с.
5. Зеер Э.Ф. Модернизация профессионального образования: Компетентностный подход: учеб. пособие для вузов / Э.Ф. Зеер, А.М. Павлова, Э.Э. Сыманюк. – М.: Изд-во Моск. псих.-соц. ин-т., 2005. – 216 с.
  6. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И.А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 42-49.
  7. Компетентностный подход как концептуальная основа современного образования: сборник научных статей / под ред. С.Л. Коротковой, С.В. Фроловой. – Саратов: ИЦ «Наука», 2010. – 514 с.
  8. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Дж.Равен; пер. с англ. – М.: «Когито-Центр», 2002. – 396 с.
  9. Bettcher Wolfgang. Wissen, Kompetenz, Bildung, Erziehung oder was? Zur Diskussion um Standardisierung in der allgemeinbildenden Schule // Kompetenzentwicklung in der Beruflichen Bildung. Leske+Budrich, Opladen 2002.
  10. Erpenbeck J., Heyses V. (2007) Die Kompetenzbiografie. Strategien der Kompetenzentwicklung durch selbstorganisiertes Lernen und multimediale Kommunikation. – Münster. – S. 11.
  11. Jude N., Hartig J., Klieme E. et al. (2008) Kompetenzerfassung in pädagogischen Handlungsfeldern Theorien, Konzepte und Methoden / Bundesministerium für Bildung und Forschung (BMBF) – Bonn, Berlin.
  12. Munk Dieter. Beruf und Kompetenz // Kompetenzentwicklung in der beruflichen Bildung. Leske+Budrich, Opladen 2002.
  13. OECD (2005) The definition and selection of key competencies. Executive Summary. Paris: OECD. – P. 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.oecd.org/pisa/35070367.pdf. – Назва з екрану.
  14. Research and Development OECD (2005) The definition and selection of key competencies. Executive Summary. Paris: OECD. – P. 4. Електронний ресурс. – Режим доступу: www.oecd.org/pisa/35070367.pdf мова англ.
  15. Roos T.G. Die Arbeitswelt im Jahre 2020: Was bedeutet sie für die Bildung (Leicht gendert für Thurgauer Zeitung, 18 Juni 2002).
  16. Weinert F.E. (2001). Concept of competence: A conceptual clarification / In: Rychen, D.S. & Salganik, L. H. (Eds.). Definition and selection key competencies. Gottingen: Hogrefe & Huber. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.111.1152&rep=rep1&type=pdf>, мова англ.

С.В. ЛИСОВАЯ. МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: МИРОВОЙ ОПЫТ

Резюме. Анализ многих образовательных систем показывает, что одним из путей обновления содержания образования и учебных технологий, согласование их с современными потребностями, интеграции в мировое образовательное пространство является ориентация учебных программ на компетентностный подход и создание эффективных механизмов его внедрения. Начался поиск новых концептуально-методологических основ стандартов нового поколения, которые гармонично сочетают достижения предыдущих версий с современными запросами.

Ключевые слова: компетентностный подход, компетентность, компетенция, высшее образование.

S.V. LISOVA. METHODOLOGICAL BASES OF THE COMPETENCE APPROACH IN HIGHER EDUCATION: WORLD EXPERIENCE

The summary. The analysis of many educational systems shows that one of the ways to update the content of education and training technologies, aligning them with modern needs, integrating into the global educational space is the orientation of the curricula on the competence approach and the creation of effective mechanisms for its implementation. The search for new conceptual and methodological foundations of the new generation standards began, which harmoniously combine the achievements of previous versions with modern demands.

Key words: competence approach, competence, competence, higher education.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. М.М. Козяр.

Одержано редакцією 01.03.2017 р.

УДК: 378

С.В. КРАВЕЦЬ

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ, ЇХ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Резюме. У статті проаналізовані основні форми контролю знань студентів, їх переваги і недоліки. Науково-педагогічний працівник має право на вільний вибір форми контролю знань.

Ключові слова: знання, контроль, іспит, тестування, поточний, підсумковий.

Постановка проблеми. Вищі навчальні заклади на даному етапі перебувають на стадії інтенсивного розвитку, пошуку оптимальних шляхів методичного забезпечення та ефективного впровадження педагогічних інноваційних технологій, спрямованих на удосконалення навчально-виховного процесу. Принципово нові педагогічні ідеї і положення вимагають переорієнтації методичної роботи на пошук та розробку якісно нових форм, методів, засобів навчання і оцінювання знань студентів.

Проведені дослідження дають підставу стверджувати, що в технічній підготовці майбутніх фахівців наявні суттєві недоліки. Це, передусім, відсутність інтересу до вивчення дисциплін, формальне механічне заучування навчального матеріалу без намагання збагнути його суть, з тим, аби лише написати модуль, пройти тестування, скласти екзамен тощо.

© С.В. Кравець, 2017

Перехід вищої технічної школи на кредитно-трансферну систему навчання потребує значного підвищення рівня організації самостійної роботи студентів, відсоток якої у навчальному процесі суттєво збільшується. Одним із важливих аспектів роботи науково-педагогічного працівника в цьому напрямі є здійснення якісного тематичного контролю із розділів дисциплін, а й підсумкового контролю.

В сучасних умовах комп'ютерне тестування знань студентів стає все більш розповсюдженим. Дослідженнями [2-7] встановлено, що кожна форма контролю знань студентів має свої переваги і недоліки. Тому необхідно з'ясувати, яка з форм підсумкового контролю знань є найефективнішою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти досліджуваної проблеми знайшли відображення у працях науковців [2-7], виявили недоліки і переваги тої або іншої форми контролю, що стосується, як правило, гуманітарних знань. Не рекомендують для підсумкового контролю комп'ютерне тестування.

Мета статті – показати недоцільність застосування комп'ютерного тестування підсумкових знань з технічних дисциплін.

Виклад основного матеріалу. Відповідно «Закону України про вищу освіту» (стаття 57) науково-педагогічні працівники мають право на академічну свободу, вільний вибір методів та засобів навчання, що забезпечують високу якість навчального процесу. До методів і засобів навчання належить і контроль знань студентів. У навчальному процесі оцінка (рівень, якість знань студента) служить важливим організаційним фактором задоволення певних соціальних потреб особистості, є умовою стимулювання підвищення навчальної активності й розвитку навичок та вмінь.

Важливою умовою підвищення якості підготовки фахівців є розвиток і вдосконалення форм та методів контролю якості викладання і навчальних досягнень студентів. Навчальний процес, як складна багатофакторна система, здійснюється тільки при надійній діагностиці рівня знань студентів. Контроль має бути об'єктивним при будь-якій формі контролю, особливо в умовах рейтингового призначення стипендіального забезпечення. Найбільш широко для поточного і підсумкового контролю знань та вмінь студентів використовують три форми контролю: усні й письмові іспити та комп'ютерне тестування.

Більшість науково-педагогічних працівників використовують переважно усну форму іспиту, вважаючи, що можна повністю оцінити розуміння студентом матеріалу, з урахуванням індивідуальних особливостей студента. Крім того, бесіда між науково-педагогічним працівником і студентом сприяє виробленню швидкої реакції на задані запитання, виявленню рівня знань з усієї програми дисципліни та логіки мислення, розвитку технічної термінології і формуванню особистої думки. Останнє є важливим, враховуючи низький рівень грамотності багатьох абітурієнтів на сьогоднішній день. Студентам технічних спеціальностей набагато складніше висловлювати свої думки порівняно зі студентами гуманітарних спеціальностей. У ході традиційного іспиту є можливість вивести студента за межі курсу, перекопати його у своїх можливостях, стимулюючи тим самим його подальше навчання.

З іншого боку, усне спілкування важче для науково-педагогічного працівника, як з точки зору витрат часу так і психологічного навантаження. На об'єктивність оцінки, за такої форми контролю знань, може впливати відповідь попереднього студента, ефект дії знань екзаменованого на науково-педагогічного працівника, особисте ставлення до студента, яке сформувалося під час семестру.

Другою за частотою використання формою контролю знань є письмові іспити. За такого підходу суб'єктивізм науково-педагогічного працівника проявляється меншою мірою, заощаджується час екзаменатора і екзаменованих, а письмова відповідь є документом, який дозволяє перевірити обґрунтованість і об'єктивність оцінки та захищає студента від недобросовісності екзаменатора. Така форма екзамену дозволяє проводити перевірку знань студентів незалежними викладачами. В одночас, практично неможливо проконтролювати вміння студентів логічно думати, мотивовано використовувати ключові закони та поняття, термінологію і формулювання відповідей на питання. Майже не виключена можливість списування і взаємодопомоги студентів. Перевірка письмового екзамену займає багато часу. Для усунення більшості недоліків письмового іспиту після його закінчення студентам може бути надана можливість усного захисту письмових відповідей.

Комп'ютерне тестування здійснюється у формі самостійного діалогу студента і комп'ютера з можливістю запам'ятовування результатів тестування. Комп'ютерний контроль знань стандартизований, уніфікований, однаковий для всіх у відношенні до вибору запитань, завдань і критеріїв оцінювання, має високу ефективність і надійність. Дана форма дозволяє в широкому діапазоні ранжувати рівень навчальних досягнень студентів за рахунок шкали тестових балів. Комп'ютерне тестування дозволяє виключити недобросовісне відношення деяких студентів до виконання контрольних випробувань. Крім того, до переваг комп'ютерного тестування слід віднести: об'єктивність, виключено фактор «лотереї» звичайного екзамену, на якому студенту випадає «нещасливий білет», простота, демократичність, зменшено навантаження на викладача, надійність, швидкість прийому і прозорість.

До недоліків комп'ютерного тестування слід віднести: за умови незнання відповіді дії студента зводяться до «гри в рулетку», тестування не створює умови для розвитку аналітично-синтезованого мислення через відсутність тестових завдань з перевірки логічного мислення й міркування, інформаційну вузькість тестового завдання і обмеженість кількості завдань у тесті призводить до неповного обхвату знань і вмінь студента, які діагностуються; високу трудомісткість розробки методично обґрунтованих тестів, особливо в машинобудівних спеціальностях; існує категорія студентів, які традиційно не спроможні ефективно демонструвати свої знання через тестову (швидкісну) методику, наприклад «тугодуми»; перевірка тестових завдань здійснюється в автоматичному режимі і не дає професійного навантаження на викладача; при тестовому контролі не задіяна мова студента, не виробляється звичка чітко й зрозуміло формулювати та обґрунтовувати свої власні думки, що унеможливорює дослідження логіки, міркування – думати головою, а не «руками».

Висновки. Таким чином, кожній із вище перерахованих основних форм контролю знань студентів властиві свої плюси й мінуси. За класичної моделі навчання науково-педагогічний працівник є єдиним суб'єктом навчання, на якого покладена функція контролю та оцінки знань, а також перевірки результатів самоконтролю студентів. Тому науково-

педагогічний працівник має законодавче право на самостійний і вільний вибір форм, методів і засобів навчання та контролю знань студентів. Застосування комп'ютерного тестового контролю знань можна беззаперечно використовувати для вхідного, поточного, а також залишкового контролю рівня знань. Позитивні результати підсумкового тестування можуть бути підставою для отримання студентом заліку або позитивної оцінки тільки «задовільно» при диференційованих формах підсумкового контролю – іспиту. Найбільш ефективною формою підсумкового контролю знань студентів є письмовий іспит з усним захистом написаного науково-педагогічним працівником.

Перспективи подальших досліджень. На сьогодні перспективними для розв'язання є проблеми визначення основних тенденцій розвитку сучасної методико-технічної підготовки майбутніх фахівців машинобудівного спрямування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII.
2. Федчук П.І. Адаптивні тести: статистичні методи обробки результатів тестового контролю знань / П.І. Федчук // Математичні машини і системи. – 2007. – № 3, 4. – С. 122 – 138.
3. Блинова О.Є. Психодіагностика: психометричні основи конструювання тестів: навч. пос. для студ. / О.Є. Блинова. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2007. – 176 с.
4. Бурда М.І. Методичні основи диференційованого формування геометричних умінь учнів основної школи: дис. доктора пед. наук: 13.00.02 / М.І. Бурда; АПН України, Інститут педагогіки. – К., 1994. – 347 с.
5. Ягодзінський А.Й. Оцінка знань студентів та якості підготовки фахівців (методичні та методологічні аспекти): навч. посібник / А.Й. Ягодзінський, А.О. Муромцева, Л.В. Іванова [та ін.]; ОДЕУ. – К., 1997. – 216 с.
6. Романишина Л.М. Система поетапного контролю навчальної діяльності студентів педагогічних університетів за модульно-рейтинговою технологією навчання з дисциплін природничого циклу: дис. доктора пед. наук: 13.00.04 / Л.М. Романишина; Національний аграрний ун-т. – К., 1997. – 417 с.
7. Вдосконалення змісту й технологій оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців відповідно вимог Європейської асоціації / за ред. Г.В. Терещука // Матеріали регіонального науково-практичного семінару – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – 160 с.

С.В. КРАВЕЦЬ. ФОРМИ КОНТРОЛЯ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ, ИХ ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ

Резюме. В статье проанализированы основные формы контроля знаний студентов, их преимущества и недостатки. Преподаватель имеет право на свободный выбор формы контроля знаний.

Ключевые слова: знания, контроль, экзамен, тестирование, текущий, итоговый.

S.V. KRAVETS. FORMS OF CONTROL STUDENTS' KNOWLEDGES, THEIR ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

The summary. The article analyzes the main forms of control students' knowledge, their advantages and disadvantages. The teacher has the right to freely choose the form of knowledge control.

Key words: knowledge, control, test, examination, current, final.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф., член-кореспондент АПСН І.В. Малафійк.

Одержано редакцією 31.03.2017 р.

УДК: 378

В.Д. КИРИКОВИЧ, В.О. КОЗЯР, А.М. ГІРОЛЬ

НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Резюме. У статті розглянуто теоретичні основи формування кластера незалежного оцінювання знань в Національному університеті водного господарства та природокористування.

Ключові слова: якість вищої освіти, оцінка знань, об'єктивні методи оцінювання, система Moodle.

Постановка проблеми. Світові процеси глобалізації, їх вплив на загальні тенденції розвитку національної економіки України, стрімкий розвиток науки, інтеграція української науки та освіти у світовий та європейський науково-освітній простір, впровадження новітніх інформаційних технологій, посилення конкуренції на ринку надання освітніх послуг вимагають від Національного університету водного господарства та природокористування інноваційного розвитку, кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості послуг Університету, забезпечення його конкурентоспроможності.

Однією з основних проблем, яка потребує нагального та системного вирішення, є проблема об'єктивності контролю знань студентів. Об'єктивна та незалежна система оцінювання знань студентів, що передбачає “послідовне використання оприлюднених критеріїв, правил і процедур” є одним із семи європейських стандартів і рекомендацій щодо внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних закладах, розроблених Європейською асоціацією із забезпечення якості вищої освіти. Їх втілення забезпечить прозорі процедури, чіткі і оприлюднені критерії оцінювання, які не визначатимуться судженням лише одного екзаменатора.

© В.Д. Кирикович, В.О. Козяр, А.М. Гіроль, 2017